> Αίας του Σοφοκλή από το Θέατρο Άττις του Θεόδωρου Τερζόπουλου

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Μετάφραση: Ιωάννης Γρυπάρης
Σκηνοθεσία-Σκηνικά-Κοστούμια: Θεόδωρος Τερζόπουλος
Δραματουργική συνεργασία: Νίκος Νομικός, Κώστας Αρβανιτάκης
Μουσική επιμέλεια-Επεξεργασία ήχων: Τάκης Βελιανίτης
Φωτισμοί: Θεόδωρος Τερζόπουκος, Κωνσταντίνος Μπεθάνης
Παίζουν: Τάσος Δήμος, Σοφία Χιλλ, Σάββας Στρουμπός, Θανάσης Αλευράς, Αντώνης Μυριαγκός, Μιλτιάδης Φιορέντζης, Νίκος Παπαϊωάννου, Γιώργος Τζιωρτζής

Ο ΜΥΘΟΣ του Θεόδωρου Τερζόπουλου είναι ευρύτατα γνωστός στο σύγχρονο διεθνή θεατρικό χώρο. Μύθο δεν λέμε τη φήμη που αυτονομείται από το περιγραφόμενο πυρήνα και κινείται πια σε υψηλά επικοινωνιακά επίπεδα; Ένα από τα μεγαλύτερα κύματα μύθου έφτασε σε μένα προσωπικά από τη Μόσχα την οποία ο Τερζόπουλος είχε κατακτήσει και είχε καταφέρει να μπει στους εσωτερικούς αστερισμούς του ντόπιου θεατρικού στερεώματος. Τέτοια κύματα έφταναν από τη Γερμανία, την Ιαπωνία κ.α. Ο μύθος περιπλεκόταν με άλλους μύθους όπως του Χάινερ Μιούλερ, του Σουζούκι, του Μπομπ Ουίλσον. Οι αβανγκάρντ του προτάσεις θεωρητικοποιήθηκαν και μπήκαν σε αναφορές πολλών θεατρολογικών προφορικών εισηγήσεων και μελετών. Στις καθιερωμένες ετήσιες σύντομες θεατρικές εκδρομές/επιδρομές στην Αθήνα όλο και δεν τύχαινε παραμερίζοντας τα πέπλα του μύθου να συναντήσω τον πυρήνα του, να δω παράσταση Τερζόπουλου.

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Αρχαίο Ωδείο Πάφου, στο φετινό φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος.

Όλες οι αιωρούμενες πληροφορίες για το τι εστί θέατρο Τερζόπουλου άρχισαν κυριολεκτικά να παίρνουν σάρκα και οστά. Να αποκτούν σώματα, τα σώματα των πέντε ανδρών προορισμένα να γεννήσουν την ουσία του «Αίαντα», ωσάν να μην προϋπήρχε καμία προηγούμενη γνώση. Το σώμα και η φωνή, ως μέρη μιας γεννήτριας που παράγει το λόγο. Καθόλου αφήγηση, κανείς δεν παίρνει το ρόλο τού «απ' έξω» αφηγητή. Όλοι είναι μέσα στη διαδικασία της παραγωγής του λόγου. Το γέλιο, το κλάμα, ο αναστεναγμός, η κραυγή, το τρέξιμο, η ισορροπία πάνω στα στενά βάθρα των σκηνικών, όλες οι λειτουργίες απαιτούν εντονότατη συμμετοχή του σώματος και της φωνής. Η υποκριτική δραστηριότητα ανεβαίνει στο επίπεδο της τελετουργίας λόγω της ομαδικότητας, της στενής αλληλεπίδρασης, της απόλυτης συγκέντρωσης, της ακραίας έντασης, της επίπονης επανάληψης, της συναισθηματικής κλιμάκωσης. Η δράση του κάθε ηθοποιού πηγάζει από την προσωπικότητά του και η διαφορετικότητά τους προσθέτει κάθε φορά άλλη οπτική γωνιά στον επαναλαμβανόμενο λόγο.

Σπάνια οι συναντήσεις με τους ερχόμενους από μακριά μύθους δεν απογοητεύουν. Αυτή πάντος δεν απογοήτευσε.

Η φόρμα ως αγωγός του βαθύτατου νοήματος. Τα κουτάκια των σκηνικών - ταΐστρες των προορισμένων για σφαγή, αναπόφευκτες παγίδες της μοίρας, φέρετρα. Τα μαχαίρια μετατρέπονται σε ωμούς μπαλτάδες και σε κόκκινες γόβες της τρέλας. Τα γράμματα που δε θα φτάσουν ποτέ, μια άλλη πτυχή της τραγικότητας του πολέμου... Το αντιπολεμικό νόημα βαθαίνει, δυναμώνει, ηχεί εκκωφαντικά, απλώνεται στο χρόνο.

Η τρελή σφαγή του Αίαντα μέσω της θεατρικής τελετουργικής αναγωγής διαβάζεται σαν αλληγορία κάθε πολέμου. Θήτες και θύματα, σφαγείς και σφάγια, από το Τρωικό πόλεμο μέχρι τη Βανδάτη, η κρεατομηχανή του πολέμου, ο ματωμένος μπαλτάς στα χέρια του εκάστοτε τρελού. Κοινός τόπος; Θα ήταν, αν δεν επιτυγχανόταν με τέτοιο τίμημα. Θα ήταν κοινός τόπος αν γινόταν απλώς ένα σύνθημα, μια απλή αναφορά μέσω ανώδυνων σκηνικών πράξεων, μέσω ρηχών συμβολισμών. Στο θέατρο του Τερζόπουλου αυτά δεν έχουν χώρο. Εδώ η υποκριτική δουλειά είναι άθλος, είναι αγώνας για το δικαίωμα να γίνει πιστευτός ο λόγος. Αν η οδύνη της φόρμας είναι η αναγκαία προϋπόθεση να προβληθεί το σημαινόμενο, αυτό το τελευταίο με τη σειρά του απομακρύνει την πιθανή κατηγορία να θεωρηθεί η φόρμα ως αυτοσκοπός.

Σπάνια οι συναντήσεις με τους ερχόμενους από μακριά μύθους δεν απογοητεύουν. Αυτή πάντος δεν απογοήτευσε.

Η φόρμα ως αγωγός του βαθύτατου νοήματος

> *Αίας του Σοφοκλή από το Θέατρο Άττις του Θεόδωρου Τερζόπουλου*

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Μετάφραση: Ιωάννης Γρυπάρης
Σκηνοθεσία-Σκηνικά-Κοστούμια: Θεόδωρος Τερζόπουλος
Δραματουργική συνεργασία: Νίκος Νομικός, Κώστας Αρβανιτάκης
Μουσική επιμέλεια-Επεξεργασία ήχων: Τάκης Βελιανίτης
Φωτισμοί: Θεόδωρος Τερζόπουκος, Κωνσταντίνος Μπεθάνης
Παίζουν: Τάσος Δήμος, Σοφία Χιλλ, Σάββας Στρουμπός, Θανάσης Αλευράς, Αντώνης Μυριαγκός, Μιλτιάδης Φιορέντζης, Νίκος Παπαϊωάννου, Γιώργος Τζιωρτζής

Ο ΜΥΘΟΣ του Θεόδωρου Τερζόπουλου είναι ευρύτατα γνωστός στο σύγχρονο διεθνή θεατρικό χώρο. Μύθο δεν λέμε τη φήμη που αυτονομείται από το περιγραφόμενο πυρήνα και κινείται πια σε υψηλά επικοινωνιακά επίπεδα; Ένα από τα μεγαλύτερα κύματα μύθου έφτασε σε μένα προσωπικά από τη Μόσχα την οποία ο Τερζόπουλος είχε κατακτήσει και είχε καταφέρει να μπει στους εσωτερικούς αστερισμούς του ντόπιου θεατρικού στερεώματος. Τέτοια κύματα έφταναν από τη Γερμανία, την Ιαπωνία κ.α. Ο μύθος περιπλεκόταν με άλλους μύθους όπως του Χάινερ Μιούλερ, του Σουζούκι, του Μπομπ Ουίλσον. Οι αβανγκάρντ του προτάσεις θεωρητικοποιήθηκαν και μπήκαν σε αναφορές πολλών θεατρολογικών προφορικών εισηγήσεων και μελετών. Στις καθιερωμένες ετήσιες σύντομες θεατρικές εκδρομές/επιδρομές στην Αθήνα όλο και δεν τύχαινε παραμερίζοντας τα πέπλα του μύθου να συναντήσω τον πυρήνα του, να δω παράσταση Τερζόπουλου.

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Αρχαίο Ωδείο Πάφου, στο φετινό φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Όλες οι αιωρούμενες πληροφορίες για το τι εστί θέατρο Τερζόπουλου άρχισαν κυριολεκτικά να παίρνουν σάρκα και οστά. Να αποκτούν σώματα, τα σώματα των πέντε ανδρών προορισμένα να γεννήσουν την ουσία του «Αίαντα», ωσάν να μην προϋπήρχε καμία προηγούμενη γνώση. Το σώμα και η φωνή, ως μέρη μιας γεννήτριας που παράγει το λόγο. Καθόλου αφήγηση, κανείς δεν παίρνει το ρόλο τού «απ' έξω» αφηγητή.

Σπάνια οι συναντήσεις με τους ερχόμενους από μακριά μύθους δεν απογοητεύουν. Αυτή πάντος δεν απογοήτευσε.

Όλοι είναι μέσα στη διαδικασία της παραγωγής του λόγου. Το γέλιο, το κλάμα, ο αναστεναγμός, η κραυγή, το τρέξιμο, η ισορροπία πάνω στα στενά βάθρα των σκηνικών, όλες οι λειτουργίες απαιτούν εντονότατη συμμετοχή του σώματος και της φωνής. Η υποκριτική δραστηριότητα ανεβαίνει στο επίπεδο της τελετουργίας λόγω της ομαδικότητας, της στενής αλληλεπίδρασης, της απόλυτης συγκέντρωσης, της ακραίας έντασης, της επίπονης επανάληψης, της συναισθηματικής κλιμάκωσης. Η δράση του κάθε ηθοποιού πηγάζει από την προσωπικότητά του και η διαφορετικότητά τους προσθέτει κάθε φορά άλλη οπτική γωνιά στον επαναλαμβανόμενο λόγο.

Η φόρμα ως αγωγός του βαθύτατου νοήματος. Τα κουτάκια των σκηνικών - ταΐστρες των προορισμένων για σφαγή, αναπόφευκτες παγίδες της μοίρας, φέρετρα. Τα μαχαίρια μετατρέπονται σε ωμούς μπαλτάδες και σε κόκκινες γόβες της τρέλας. Τα γράμματα που δε θα φτάσουν ποτέ, μια άλλη πτυχή της τραγικότητας του πολέμου... Το αντιπολεμικό νόημα βαθαίνει, δυναμώνει, ηχεί εκκωφαντικά, απλώνεται στο χρόνο.

Η τρελή σφαγή του Αίαντα μέσω της θεατρικής τελετουργικής αναγωγής διαβάζεται σαν αλληγορία κάθε πολέμου. Θήτες και θύματα, σφαγείς και σφάγια, από το Τρωικό πόλεμο μέχρι τη Βαγδάτη, η κρεατομηχανή του πολέμου, ο ματωμένος μπαλτάς στα χέρια του εκάστοτε τρελού. Κοινός τόπος; Θα ήταν, αν δεν επιτυγχανόταν με τέτοιο τίμημα. Θα ήταν κοινός τόπος αν γινόταν απλώς ένα σύνθημα, μια απλή αναφορά μέσω ανώδυνων σκηνικών πράξεων, μέσω ρηχών συμβολισμών. Στο θέατρο του Τερζόπουλου αυτά δεν έχουν χώρο. Εδώ η υποκριτική δουλειά είναι άθλος, είναι αγώνας για το δικαίωμα να γίνει πιστευτός ο λόγος. Αν η οδύνη της φόρμας είναι η αναγκαία προϋπόθεση να προβληθεί το σημαινόμενο, αυτό το τελευταίο με τη σειρά του απομακρύνει την πιθανή κατηγορία να θεωρηθεί η φόρμα ως αυτοσκοπός.

Σπάνια οι συναντήσεις με τους ερχόμενους από μακριά μύθους δεν απογοητεύουν. Αυτή πάντος δεν απογοήτευσε.